

austeros: quibus iuxta tempora inflexa, derisores: quibus in totum demissa, malenolos & inuidos. Oculi quibuscunque sunt longi, maleficos esse indicant. Qui carnosos à naribus angulos habent, malitia notam præbent. Candidi pars extenta, notam impudentiae habet. Qui identidem operire solent, inconstantia. Oricularum magnitudo, loquacitatis & stultitiae nota est. Haftenus Trogus.

De anima & de halitu animalium, & quæ gustata interimât, & de victu hominis, & quibus de causis non coquatur. CAP. LIII.

A Nimæ leonis virus graue, vrsi pestilens. Contacta halitu eius nulla fera attingit, citiusque putrescunt afflata reliquis. Hominis tantum natura infici voluit pluribus modis, & ciborum ac dentium vitijs, sed maxime senio. Dolorē sentire non poterat, tactu sensuque omni carebat: sine qua nihil sentitur. Eadem commeabat recens assidue, exitura supremo, & sola ex omnibus superfutura. Denique hæc trahabatur è cælo. Huius quoque tamen reperta pœna est, vt neque idipsum quo viuatur, in vita iuuaret. Parthorum populis hoc præcipue, & in uenta, propter indiscretos cibos: nanque & vino fetent ora nimio. Sed sibi proceres medentur grano Assirij mali, cuius est suauitas præcipua, in esculenta addito. Elephantorum anima serpentes extrahit, ceruorum item vrit. Diximus hominum genera, qui venena serpentium succu corporibus eximerēt. Quin & suis serpentes in pabulo sunt, & alijs venenum est. Quæ insecta appellauimus, omnia olei aspersu necantur. Vulture vnguento qui fugantur, alios appetunt odores: Scara bei rosam. Quosdam serpentes scorpio occidit. Scythæ sagittas tingunt viperina sanie & humano sanguine: irremediabile id scelus, mortem ilico adfert leui tactu. Quæ animalium pascere veneno diximus. Quædam innocua alioquin, venenatis pasta noxia sunt & ipsa. Apros in Pamphylia & Cilicia montuosiss, salamandra ab his deuorata, qui edere moriuntur. Nec est intellectus vllus in odore vel sapore. Et aqua vinumque interimunt, salamandra ibi immortua, vel si omnino biberit vnde potetur: item rana quam rubetam vocant. Tantum insidiarum est vita. Vespæ serpente auide vescuntur, quo alimento mortiferos ictus faciunt. Ideoque magna differentia est victus: vt in tractu pisce viuentium Theophrastus prodidit, boues quoque pisce vesci, sed non nisi viuente. Homini cibis vtilissimus simplex. Aceruatio saporum pestifera, & condimenta perniciosiora. Difficiliter autem perficiuntur omnia in cibis acria, nimia, & auide hausta, & æstate quàm hyeme difficiliter, & in senecta quàm in iuuenta. Vomitiones homini ad hæc in remedium excogitata, frigidiora corpora faciunt, inimica oculis maxime ac dentibus. Somno cõcoquere corpulentia quàm firmitati vtilius. Ideo athletas malunt cibos ambulatione perficere. Peruigilio quidè præcipue vincuntur cibi.

De corpulentia augenda vel minuenda, & quæ gustu famem ac sitim sedent. CAP. LIIII.

A Vescunt corpora dulcibus atq; pinguibus & potu: minuuntur siccis & aridis, frigidisq; ac siti. Quædam animalia et pecudes quoq; in Africa, quarto die bibunt. Homini nõ vtiq; septimo letalis inedia. Durasse & vltra vndecimū plerisque certum est. Mori esurienti semper inexplebili auiditate, animalium vni homini. Quædam rursus exiguo gustu famem ac sitim sedant, conseruantq; vires, vt butyrū, hippace, glycyrrhizon. Perniciosissimum autem & in omni quidem vita quod nimium, præcipue tamen corpori, minuiq; quod grauat quolibet modo vtilius. Verum ad reliqua nature transeamus.

C. PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIÆ LIBER XII.

PROOEMIUM.

NIMALIUM omnium, quæ nosci potuere, nature generatim membratimque ita se habent. Restant neque ipsa anima carentia (quando quidem nihil sine ea viuunt) terra edita, vt inde eruta dicantur, ac nullum sileatur rerum nature opus. Diu fuere occulta eius beneficia, summumque munus homini datum, arbores syluæque intelligebantur. Hinc primum alimentum, harum fronde mollior specus, libro vestis. Etiamnum gentes sic degunt. Quo magis ac magis admirari subit, ab ijs principijs cædi montes in marmora, vestes ad Seras peti: vnionem in rubri maris profundo, sinaragdum in ima tellure queri. Ad hoc excogitata sunt aurium vulnera: nimirum quoniam parum erat collo crinibusq; gestari, nisi infoderentur etiam corpori. Quamobrem sequi par est ordinem vite, & arbores ante alia dicere, ac moribus primordia ingerere.

De arborum honore, & quando platanus primum in Italia, & de natura earum. CAP. I.

Hæc fuere numinum templa, priscoq; ritu simplicia rura etiam nunc deo præcellentem arborem dicant. Nec magis auro fulgentia atque ebore simulacra, quàm lucos, & in ijs silentia ipsa adoramus. Arborum genera numinibus suis dicata perpetuo seruantur, vt Ioui esculus, Apollini laurus, Mineræ olea, Veneri myrtus, Herculi populus. Quin & Syluanos Faunosq; & dearum genera syuis ac sua numina, tanquam & cælo, attributa credimus. Arbores postea blandioribus fruge succis hominem mitigauere. Ex ijs recreas membra olei liquor, viresq; potus vini: tot deniq; sapores annui sponte venientes: & mensæ, depugnetur licet earum causa cum feris, & pasti naufragorum corporibus pisces expetantur, etiamnum tamen secunda. Mille præterea sunt usus earum, sine quibus vita

vita